

ELEMENTS BASICS DE CONJUGASON **(lengadocian)**

Document alestit per la còla academica d'animacion pedagogica

Present de l'indicatiu

Aver		Èsser		Far		Anar	
ai	avèm	soi	sèm	Fau	fasèm	vau	anam
as	avètz	ès (siás)	sètz	fas	fasètz	vas	anatz
a	an	es	son	fa	fan	va	van

Remarca : en francés, se ditz : **c'est moi, c'est toi, c'est lui, c'est nous, c'est vous, c'est eux.**
 En occitan, se ditz : **soi ieu, ès tu, es el, sèm nosautres, sètz vosautres, son eles.**

Primiera conjugason : -ar

Parlar	Portar amb alternància o / ò	Escotar sens alternància o / ò	Apelar amb alternància e / è	Dessenhar sens alternància e / è
Parli	Pòrti	Escoti	Apèli	dessenhi
parlas	pòrtas	escotas	apèlas	dessenhas
parla	pòrta	escota	apèla	dessenha
parlam	portam	escotam	apelam	dessenham
parlatz	portatz	escotatz	apelatz	dessenhatz
parlan	pòrtan	escotan	apèlan	dessenhan

Autres vèrbes del meteis tipe

Acabar ; acompanhar agachar ; agradar ajudar ; alucar arribar ; balhar barrar ; bolegar cambiar ; caminar capitar ; cargar començar ; ganhar contunhar ; pensar demandar ; oblidar despensar	aprochar (s') costar demorar ; emportar jogar ; logar redolar ; telefonar trobar ; volar	Acorsar botonar ; copar montar ; posar sonar ; sonhar tombar ; rasonar plorar ; soscar crompar ; donar escotar ; perdonar	Aprestar ; arrestar Cercar ; esperar Interessar ; levar Nevar ; observar Prestar ; s'assetar Servar ; traversar	aprofechar ensenhar emlenar mercejar se passejar plegar ; netejar mesclar ; pesar se negar ; secar
---	---	--	--	---

Remarca : Se l'infinitiu s'acaba per **-ar** coma **parlar**, lo participi present s'acaba per **ant** (en **parlant**) e la persona 6 del present de l'indicatiu s'acaba per **an** (**parlan**)

Per totes los autres vèrbes, los que lor infinitiu s'acaba pas per **-ar** coma **legir, venir, vendre, veire...**)

- lo participi present s'acaba per **-ent** (en **legissent**, en **venent**, en **vendent**, en **vesent**...)
- la persona 6 del present de l'indicatiu per **-on** (**legisson**, **venon**, **vendon**, **veson**...)

Segonda conjugason : -ir **tipe causir (causissi)** **tipe dormir, sentir (dòrmi o dormissi ; senti o sentissi)**

Causir	dormir / sentir			
Causissi	dòrmi	senti	dormissi	sentissi
causisses	dòrmes	sentes	dormisses	sentisses
causís	dòrm	sent	dormís	sentís
causissèm	dormèm	sentèm	dormissèm	sentissèm
causissètz	dormètz	sentètz	dormissètz	sentissètz
causisson	dòrmon	senton	dormisson	sentisson
autres vèrbes d'aquel tipe : bastir mentir ; demesir ; espotir ; existir ...	Qualques autres vèrbes d'aquel tipe : Partir ; servir ; sortir ; ressortir			

Tresena conjugason : tipe batre ; vendre

Batre		Vendre	
bati	batèm	Vendi	vendèm
bates	batètz	vendes	vendètz
bat	baton	vend	vendon

Qualques vèrbes irregulars :

Beure : bevi, beves, beu, bevèm, bevètz, bevon.

Conéisser : coneissi, coneisses, coneis, coneissèm, coneissètz, coneisson.

Creire : cresi, creses, crei ; cresèm, cresètz, creson.

Dire : disi, dises, ditz, disèm, disètz, dison

Escriure : escrivi, escrives, escriu, escrivèm, escrivètz, escrivon.

Poder : pòdi, pòdes, pòt, podèm, podètz, pòdon.

Prene : preni, prenes, pren, prenèm, prenètz, prenon.

Saber : sabi , sables, sap, sabèm, sabètz, sabon.

Se sèire : me sèsi, te sèses, se sèi, nos sesèm, vos sesètz, se seson.

Tèner : teni, tenes, ten, tenèm, tenètz, tenon.

Traire : trasi, trases, trai, trasèm, trasètz, trason.

Veire : vesi, veses, vei, vesèm, vesètz, veson.

Voler : vòli, vòls, vòl, volèm, volètz, vòlon.

Passat compausat de l'indicatiu

Aver	Èsser	Far	Anar
ai agut	Soi estat / estada	ai fach	soi anat / anada
as agut	ès (siás) estat / estada	as fach	ès (siás) anat / anada
a agut	es estat/ estada	a fach	es anat / anada
avèm agut	sèm estats / estadas	avèm fach	sèm anats / anadas
avètz agut	sètz estats / estadas	avètz fach	sètz anats / anadas
an agut	son estats / estadas	an fach	son anats / anadas

Remarca : en francés, se ditz j'**ai** été (avoir été) e j'**ai** eu (avoir eu)
en occitan, se ditz **soi** estat (èsser estat) e **ai** agut (aver agut)

Parlar		Causir		Vendre	
ai parlat	avèm parlat	ai causit	avèm causit	ai vendut	avèm vendut
as parlat	avètz parlat	as causit	avètz causit	as vendut	avètz vendut
a parlat	an parlat	a causit	an causit	a vendut	an vendut

Qualques vèrbes irregulars :

beure : ai begut

conéisser : ai conegut

creire : ai cregut

dire : ai dich

escriure : ai escrich

poder : ai pogut

prene : ai pres

saber : ai sabut

se sèire : me soi segut / seguida

téner : ai tengut

traire : ai tragut

veire : ai vist

voler : ai volgut

Remarca sus l'acòrdi del participi passat :

- Amb l'auxiliar èsser, l'acòrdi se fa coma en francés
- Amb l'auxiliar aver, l'acòrdi se pòt far e mai quand lo complement d'objèct dirèct es plaçat après lo vèrbe.

Laurenç a cargat lo tricòt.

Celina a cargat lo tricòt.

Laurenç a cargada la vèsta.

Celina a cargada la vèsta.

Laurenç a manjats de cocons.

Celina a manjadas d'aurelhetas.

Passat simple de l'indicatiu

Aver		Èsser		Anar		Far	
aguèri	aguèrem	foguèri	foguèrem	anèri	anèrem	faguèri	faguèrem
aguères	aguèretz	foguères	foguèretz	anères	anèretz	faguères	faguèretz
aguèt	aguèron	foguèt	foguèron	anèt	anèron	faguèt	faguèron

Vèrbes regulars

Primièra e tresena conjugasons : radical + **èri ; ères ; èt ; èrem ; èretz ; èron.**

Segonda conjugason, tipe causir :

radical + **iguèri ; iguères ; iguèt ; iguèrem ; iguèretz ; iguèron.**

Parlar		Causir		Vendre	
parlèri	parlèrem	causiguèri	causiguèrem	vendèri	vendèrem
parlères	parlèretz	causiguères	causiguèretz	vendères	vendèretz
parlèt	parlèron	causiguèt	causiguèron	vendèt	vendèron

Qualques vèrbes irregulars :

beure : beguèri

conéisser : coneguèri

creire : creguèri

dire : diguèri

escriure : escriguèri

poder : poguèri

prene : prenguèri

saber : saupèri (sachèri)

me sèire : me seguèri

téner : tenguèri

traire : traguèri

veire : vegèri

voler : volguèri

Passat compausat e passat simple : taula d'emplec

En occitan, a l'oral, lo passat simple s'utiliza plan mai qu'en francés ; es pas solament lo temps dels contes. Per exprimir quicòm que se passèt dins una unitat de temps acabada, s'emplèga lo passat simple e non pas lo passat compausat coma en francés.

Tablèu tirat de Diga-me, diga-li de Sèrgi Carles p. 103

UNITAT DE TEMPS ACABADA	UNITAT DE TEMPS INACABADA
lèr, anèri a Tolosa.	Aqueste matin, soi anat al mercat.
La setmana passada, ploguèt pas ges.	Aquesta setmana, a plogut fòrça.
Lo mes passat, faguèt caud.	Aqueste mes, a fach freg.
L'an passat, aguèrem de peras.	Ongan, avèm agudas de pomas.
PASSAT SIMPLE	PASSAT COMPAUSAT

Imperfach de l'indicatiu

Aver		Èsser		Anar		Far	
aviái	aviam	èri	èrem	anavi	anàvem	fasiái	fasiam
aviás	aviatz	èras	èretz	anavas	anàvetz	fasiás	fasiatz
aviá	avián	èra	èran	anava	anavan	fasiá	fasián

Vèrbes regulars

Primièra conjugason : radical + **avi** ; **avas** ; **ava** ; **àvem** ; **àvetz** ; **avan**

Segonda conjugason :

Tipe causir : radical + **issiái** ; **issiás** ; **issia** ; **issiam** ; **issiatz** ; **issian**

Tipe sentir : radical + **iái** ; **iás** ; **iá** ; **iam** ; **iatz** ; **ian**

o
radical + **issiái** ; **issiás** ; **issia** ; **issiam** ; **issiatz** ; **issian**

Tresena conjugason : radical + **iái** ; **iás** ; **iá** ; **iam** ; **iatz** ; **ian**

Parlar	Causir	Sentir		Vendre
Parlavi	causissiaí	Sentiaí	Sentissiaí	vendiaí
parlavas	causissias	Sentias	Sentissias	vendias
parlava	causissia	Sentia	Sentissia	vendia
parlàvem	causissiam	Sentiam	Sentissiam	vendiam
parlàvetz	causissiatz	Sentiatz	Sentissiatz	vendiatz
parlavan	causissian	Sentian	Sentissian	vendian

Qualques vèrbes irregulars :

conéisser : coneissiaí

escrivre : escriviaí

saber : sabiaí

traire : trasiaí

creire : cresiaí

poder : podiaí

se sèire : me sesiaí

veire : vesiaí

beure : beviaí

dire : disiaí

prene : preniaí

téner : teniaí

voler : voliaí

Futur de l'indicatiu

Aver		Èsser		Anar		Far	
aurai	aurem	serai	serem	anarai	anarem	farai	farem
auràs	auretz	seràs	seretz	anaràs	anaretz	faràs	faretz
aurà	auràn	serà	seràn	anarà	anaràn	farà	faràn

Per totes los vèrbes regulars :

infinitiu + **ai** ; **às** ; **à** ; **em** ; **etz** ; **àn**

Remarca : Per d'unes vèrbes coma vendre, l'infinitiu pèrd lo « e » vendr + terminason

Parlar		Causir		Vendre	
parlarai	parlarem	causirai	causirem	vendrai	vendrem
parlaràs	parlaretz	causiràs	causiretz	vendràs	vendretz
parlarà	parlaràn	causirà	causirà	vendrà	vendràn

Qualques vèrbes irregulars :

Beure : beurai

conéisser : coneisserai

creire : creirai

Dire : dirai

escriure : escriurai

poder : poirai

prene : prendrai

saber : sauprai

se sèire : me seirai

téner : tendrai

Traire : traitrai

Veire : veirai

voler : voldrai

Condicional present

Aver	Èsser	Anar	Far	Parlar	Causir	Vendre
auriái	seriái	anariái	fariái	parlariái	causiriái	vendriái
auriás	seriás	anariás	fariás	parlariás	causiriás	vendriás
auriá	seriá	anariá	fariá	parlariá	causiriá	vendriá
auriam	seriam	anariam	fariam	parlariam	causiriam	vendriam
auriatz	seriatz	anariatz	fariatz	parlariatz	causiriatz	vendriatz
aurián	serián	anarián	farián	parlarián	causirián	vendrián

Qualques vèrbes irregulars :

Beure : beuriái

conéisser : coneisseriái

creire : creiriái

Dire : diriái

escriure : escriuriái

poder : poiriái

prene : prendriái

saber : saupriái

se sèire : me seiriái

téner : tendriái

Traire : traitriái

Veire : veiriái

voler : voldriái

Subjonctiu present

Vèrbes regulars

Primièra conjugason : radical + **e ; es ; e ; em ; etz ; en ;**

Segonda conjugason : radical + **isca ; iscas ; isca ; iscam ; iscatz ; iscan ;**

Tresena conjugason : radical + **a ; as ; a ; am ; atz ; an ;**

Aver	Èsser	Anar	Far	Parlar	Causir	Vendre
qu'aja	que siá	qu'ane	que faga	que parle	que causisca	que venda
qu'ajas	que siás	qu'anes	que fagas	que parles	que causiscas	que vendas
qu'aja	que siá	qu'ane	que faga	que parle	que causisca	que venda
qu'ajam	que siam	qu'anem	que fagam	que parlem	que causiscam	que vendam
qu'ajatz	que siatz	qu'anetz	que fagatz	que parletz	que causiscatz	que vendatz
qu'ajan	que sián	qu'anen	que fagan	que parlen	que causiscan	que vendan

Imperatiu afirmatiu e negatiu

Per l'imperatiu afirmatiu dels vèrbes regulars s'utiliza :

- la forma de l'indicatiu present tresena persona del singular per tu.
- la forma del subjonctiu present per nosautres
- la forma de l'indicatiu present per vosautres

Per l'imperatiu negatiu dels vèrbes regulars s'utiliza :

- la forma del subjonctiu present + pas

Aver		Èsser		Anar		Far	
aja	ajas pas	siá	siás pas	vai	anes pas	fai	fagas pas
ajam	ajam pas	siam	siam pas	anem	anem pas	fagam	fagam pas
ajatz	ajatz pas	siatz	siatz pas	anatz	anetz pas	fasètz	fagatz pas

Parlar		Causir		Vendre	
parla	parles pas	causís	causiscas pas	vend	vendas pas
parlem	parlem pas	causiscam	causiscam pas	vendam	vendam pas
parlatz	parletz pas	causissètz	causiscatz pas	vendètz	vendatz pas

Dins la vida de la classa :

Sortís un jòc. *Sortiscas pas totes los jòcs.*

Sèi-te sul banc. *Te sègas pas sus la cadiera.*

Fai-me veire çò qu'as portat.

Vai quèrre los talhants.

Pausa l'operacion. *Pauses pas l'operacion.*

Assèta-te sul banc. *T'assètes pas sus la cadiera.*

Parla pus fòrt. *Crides pas tant.*

Fagas pas lo coloriatge ara.

Anes pas jogar abans d'acabar lo trabalh.

Escriu la data. *Escrigas pas la data.*